

יבמות כ. (המשנה) עד כא. (ש"ס)

המילים 'זה הכלל' באות ללמד על צרת איילונית (לא ברור האם הם באים ללמד שהיא אסורה או שהיא מותרת)

המשנה

כללי ייבום

כשהיבמה אסורה באיסור כרת: מופקעת מדין ייבום (לא חולצת ולא מתייבמת)
כשהיבמה אסורה באיסור לאו או באיסור דרבנן: חולצת אבל לא מתייבמת,
כשהיבמה היא אחות של יבמה נוספת האסורה באיסור כרת: חולצת ומתייבמת,

מהם איסורי לאו?

אלמנה - לכה"ג,
גרושה - לכהן הדיוט,
ממזרת ונתינה - לישראל, בת ישראל - לנתין וממזר.

מהו איסור קדושה לפי המשנה: איסור לאו, לפי ר' יהודה: איסור דרבנן

טעמה של המשנה: 'קדושים יהיו לאלוהים' - איסורי כהונה טעמו של רבי: קדש עצמן במותר לך - גזרות דרבנן

מהו איסור מצוה לפי המשנה: איסור דרבנן, לפי ר' יהודה: איסור לאו

טעמה של המשנה: מצוה לשמוע דברי חכמים טעמו של רבי: 'אלה המצוות'

מדוע עשה של ייבום לא דוחה לא תעשה של איסורי לאוין (מאורסת לכה"ג, גרושה לכהן רגיל, ממזרת ונתינה)

ניסיון תירוץ א'

מהפסוקים לומדים ש:

'וְצִוְתָהּ יְבִימָתָהּ הַעֲרָבָה' - יש מקרים שבהם יבמה חולצת ולא מתייבמת
'וְאִם לֹא יִחַסֵּף הָאִישׁ' - משמע שרק מי שיכולה להתייבם יכולה לחלוץ

לכן:

הפסוק הראשון (שמאפשר חליצה) - הוא על איסורי לאוין (שבהם תופסים קידושין)
הפסוק השני (שמונע חליצה) - הוא על איסורי כרת (שבהם לא תופסים קידושין)

למסקנה להלכה (בעקבות הברייתא): אם ייבם - ייבומו מועיל וצרתה פטורה

דחיה: ראינו בבריתא שפצוץ דכה שבדיעבד אם ייבם - יבומו ייבום!!!

ניסיון תירוץ ב'

איסור אלמנה הוא עשה (קדושים יהיו לאלוהים) ו'לא תעשה' (אלמנה...לא יקח)

דחיה: מה עם ממזרת ונתינה! (שעליהם לא נאמר והתקדשתם)

ניסיון תירוץ ג'

ר"ל: עשה דוחה לא תעשה רק כשאין ברירה (אבל כאן יש ברירה - יכול לחלוץ)

דחיה: ראינו בבריתא שפצוץ דכה שבדיעבד אם ייבם - יבומו ייבום!!!

להלכה ייבומו ייבום (ופוטר את צרתה) אבל אין דחיה מכאן לסברא של ר"ל כיוון שחליצה במקום ייבום אינה מצוה

תירוץ ד'

מצוות ייבום יש רק בבעילה הראשונה - חכמים חוששים שאם יבעל פעם ראשונה יבוא לבעול פעמים נוספות (שבהם אין מצוה)

המקור לאיסורי עריות מדרבנן (שניות)

1. 'התוצאות האלו' - התורה מתייחסת רק לתועבות החמורות - אבל ישנן גם תועבות קלות שגם אותן יש לאסור
2. 'ואינן וחיקר' - שלמה התקין איסורים נוספים שיחזיקו את איסורי התורה. (מבנה איסורי התורה איננו שלם ללא התוספת)
3. 'פראעהו אלו תצבורו' - יש לאסור איסורים נוספים כדי להרחיק את האדם מאיסורי התורה,
4. 'ואמרתם את אמרתו' - יש עניין להוסיף איסורים משל עצמנו על איסורי התורה.